

cia, --- l'or e l'argent, què fas tu? Poses-los en la caxa; e allí on és la fam no-y entra res --- que si tu te-n beviés hun *gōth* ple, d'or fus, encara no te-n fartaries, e matar-t'ye; e per ço diu la Scriptura: —Avarus non implebitur pecunia», StVicentF (*Quaresma*, 320.129; *Serm.* I, 283.19); per verificar la defunció de la reina Maria, muller del Magnànim, el seu metge li posa un *got d'aigua* sobre el pit, i com que l'aigua no es mou, certifica la seva mort (LComenge, *BABL* II, 14); «Maria --- / fon figurada, / e prophetada / --- / de Noè 10 l'arca / --- / del temple vel / --- / *got* de Josep, / sac e graner / ---», «bé lo barranc, / flum e torrent / passà bevent / càlzer e *got*, / rey sacerdot / Melchisedech / ---», JRoig (*Spill*, 11284, 14415); «item, enfre *gots* e empolles, entorn vuyt» en un inv. de 1487 15 (arx. municipal de Bna., cita de Careta, *Barbr.*, 430, que el cita en suport de la seva motivada afirmació que *got* és un mot excellent, que masses són els qui a tort usen només *vas*).

En efecte el mot ha restat sempre ben viu i popular, no solament en el camp sinó a Barcelona, i era ben erròniament que li retreien alguns (o algunes) un regust tavernari, quan jo era adolescent: allò que és tavernari és sols recórrer sovint al mal remei dels maldecaps: «un vas de vi més», «un vas més de...». Al començament del S. XIX se'n servien encara els presumits com el B. de Maldà: «un *got* --- i la bulla ---», «o un bocí de xocolata --- per beure-hi un *got* d'aigua fresca» (*Coll. d. l. B. V.*, 143, 221). Altrament el mot ha restat viu (i en part molt vigorós) a tots els dominis dialectals.

Còmicament els botiflers divisors a sou de l'Estat madrileny pretenen a Val. que «*vas* no és valencià sinó *got*» («Las Provincias», 22-iv-75, p. 23) donant a entendre, que en el val. central *got* resta vivíssim, com si no hi restés igualment en el Princ.: *gòt* (amb *o* oberta), segueix essent el mot d'ús general fins als Alps Pirineus occidentals (pertot a Cardós i Vall Ferrera, 1932-4), per a qualsevol *got* d'aigua, de vi etc., i a Esterri de Cardós designava de més una mesura de vi com un petricó, més petita que un *xau*; «gent de *gòt*» en val. merid. 'bevedors i de vida irada': «gent --- d'esclafit y fona, de *gòt* y navaixa, y de la unglà llarga», MGadea (*T. del Xè* I, 298), però igual a l'Horta, on forma part dels atuellis propis de la barraca valenciana (Sanchis Guarner, *Les Barr. Val.*, 56).

d'ús comú a les tres Illes («vaso», eiv. PzCabr.); a Menorca segons Ferrer Ginart «conserva el valor de 'cast. *vaso*', mentre que a Mallorca només vol dir 'cadaf de test'»: es refereix a Artà (*BDLC* XIII, 238 i 160), i així sembla confirmar-ho *AlcM* (§ 2) afegint que l'expressió corrent mallorquina és *tassó*.⁴ No hi ha, doncs, cap dels dialectes catalans on no sigui l'expressió antiga i autòctona, car fins en ross. (cf. Griera ross. i Capcir, *BDC* III, 122; IX, 40), m'explicaren a Tuès que «abans deïem *gòt*, i ara preferim *béjra*» (1959), occitanisme aquest que s'explica pel caràcter sagrat de *Dive Bouteille* i de la *coupo*... (*santo* o *non-sancta*).

En la Renaix. ha seguit en el millor ús literari: «En 60

gigantesa y muscles sos fills li retiraren, / mes com un *got* de vidre llur cor fou trencadís, / puix après que 'ls realms y tronos revolta.en, / també 'l de Déu cregueren seria escaladís», *Atl.* (44); «—Dóna'm un *got* de vi ranci—. Se'l begué d'un tret», Bosch de la Tr. (*Lena*, 20); «a cada revolt, a cada giragonça del camí, des de l'arribada de la rècua a terme, algunes moces, apostant-s'hi amatentment, oferien un *got* d'aigua a la núvia», Pons Mass. (*Trascant* p. l. S., 54).

El nostre mot és comú al català amb l'oc. merid. i l'italià, però no ha deixat rastre ni en la resta de França ni en castellà ni en les altres llengües romàniques, car la *-l-* (no la *ó*) del campid. *gòttulu* (MLWagner, *ARom.* XIX, 5) el fa suspecte de ser manllevat d'algun dialecte italià.

En llengua d'oc ja n'hi ha un testimoni de 1475 pertanyent a la zona avinyonesa (Pansier; no en PDPF, PSW, Rayn.), i avui pertany a la llengua viva del Baix Roine, on Mistral l'empra per a «verre à boire»: «quand lou vin de la Nerto / sautourlejo e ris dins lou *got* / ---» (*Armanà Prouvençau* 1855, p. 19ss., v. 42), «e li carrafo e li saliero, / li *got*, li tasso, lis òuliero / cristau acoulouri / ---», *Calendau* (XI, 13.2);² cap al NE. l'àrea del mot s'estén fins al Baix Delfinat, Ais-de-Provença, i fins al valdès de Pral; no sembla arribar gaire amunt pel Roine, on és estranger a tot el domini francoprovençal, però sí que és general en llengüadocià (al llarg de l'Erau: Puisserguier, Beziers) i a través del Tarn (almenys a Castres) arriba fins a Tolosa i des d'allà Garona avall per Agén arriba fins a la Dordonha (on es troba en parlars tant del Sarladès com dels districtes de Ribeirac i Périgueux), però ja no en veig notícies en el Roergue, ni l'Orlhaguès, ni en cap part d'Alvèrnia ni del Llemosí, *FEW* IV, 354b.

Sí que, en canvi, és gascò, encara que no aparegui a la Vall d'Aran (que jo recordi, ni *Voc. Aran.*) ni fora d'algunes valls pirinenques ací i allà: Comenge (*Bouts* d. M. IX, 94), Vall d'Azun *got* «coupe, verre» (Cordier, 33), i el diminutiu *goutet* pertanyia al vell ús bearnès segons una dita proverbial antiquada «bebiam bet *goutet*», «gobelet, petite coupe, verre».³ Aquest mateix diminutiu sembla ser el que jo vaig sentir a l'Alt Aragó, car si bé tant a Fiscal com a Linás de Broto («te voy a dar un ~») vaig creure sentir «un *gòtè* de vino», amb el sentit de 'una mica', 'un trago' (1965, 1966) em diu A. Satué que en realitat és un *goté* d. v. (i el sistema accentual aragonès, bastant fluctuant, acaba de fer comprendre l'error, degut de més a més a la combinació fraseològica).

Encara que en portuguès no existeix, potser ha estat gallec: Valladares «botar un *goto*: beber un vaso o dos de vino, refrescar can vino» i el *Voc.* de les *Irmandades da Fala* tradueix 'trago' per «gato, gròulo» (cf. «sorbo: groulo, gromo»); és veritat que també ens ho podríem explicar com a derivat de *gota*.

En italià el mot torna a presentar-se amb força: *gòtto* «bicchiere grande in forma di bussolotto» (o sigui «bicchiere di legno»), «e il contenuto», per exemple «s'è votato cinque *gòtti* di birra», que Petrocchi dóna com un mot de l'ús normal, i es documenta des